

The Journal of Academic Social Science Studies

JASSS

International Journal of Social Science

Doi number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS1911>

Volume 6 Issue 8, p. 625-643, October 2013

LALE YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ'NİN GÖRSEL AÇIDAN İNCELENMESİ*

*A VISUAL REVIEW OF LALE BATTERY TEACHING TURKISH AS A FOREIGN
LANGUAGE*

Yrd. Doç. Dr. Esin YAĞMUR ŞAHİN

*Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi
Bölümü, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi ABD*

Arş. Gör. Fatih KANA

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü

Yahya TAŞKAYA

*Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe
Eğitimi ABD Doktora Öğrencisi*

Abstract

The aim of this study is to determine the quality of visuals prepared for teaching Turkish as a foreign language in Lale Battery. To that end, the visuals in Lale Battery 1-2-3 are tried to determine the language teaching proficiencies. In this battery, course book, exercise book, grammar book are included. In this study, typical case sampling was adopted within purposeful sampling methods. As the aim of this study is to determine the visuals in the battery, this type of sampling technique was best suited in accordance with the aim. In this research, document analyzing technique was adopted within qualitative research methods. Data were analyzed by content analysis. The results showed that Lale Turkish language teaching battery is able to follow the current cases with regard to effective language

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

teaching and technology using. In Lale Turkish language teaching battery, visuality was not limited only textbooks. This battery was enriched with illustrated word cards, posters, illustrated story books and video CDs. This battery constituted wealth of resources in terms of teaching Turkish as a foreign language. In this battery, pictures were selected in real life. These pictures strengthened in the direction of becoming a real life book. Texts in Lale Turkish language teaching battery were supported with visuals. Students were understand this type of text the better than the others. These types of texts were providing great convenience in teaching Turkish as a foreign language.

Key Words: Teaching Turkish as a foreign language, Material designing, Visuality, Lale Turkish teaching battery.

Öz

Bu çalışmanın amacı yabancılara Türkçe öğretimi için hazırlanan Lale Türkçe Öğretim Seti'nde yer alan görsellerin dil öğretimi açısından yeterliğini tespit etmektir. Bu doğrultuda Lale Türkçe Öğretim Seti 1-2-3'te yer alan görsellerin dil öğretimi açısından yeterliği tespit edilmeye çalışılmıştır. Lale Türkçe Öğretim Seti'nin her birisinin içerisinde Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Dil Bilgisi Kitabı yer almaktadır. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden tipik durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılan öğretim setindeki görsellerin tespit edilmesi amaçlandığından böyle bir örnekleme yöntemi kullanılması uygun görülmüştür. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden belgesel tarama yöntemi, verileri analiz etmek için ise içerik analizi kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Lale Türkçe Öğretim Setleri günümüz dil öğretim ihtiyaçlarına ve günümüz teknolojisine cevap verebilmektedir. Lale Türkçe Öğretim Seti'nde, görsellik sadece ders kitapları ile sınırlı kalmamış; bunun yanı sıra resimli kelime kartları, posterler, resimli okuma kitapları ve görüntülü CD'lerle set daha da zenginleştirilmiş ve Türkçenin yabancılara öğretimi açısından da kaynak zenginliği oluşturmuştur. Ders kitabında kullanılan resimlerin gerçek karakterlerden seçilmiş fotoğraflardan oluşması da kitabın gerçek hayatın içinden olma yönünü güçlendirmiştir. Lale Türkçe Öğretim Seti'ndeki metinler, görsellerle desteklenerek öğrencilerin metni daha iyi anlamaları sağlanmaktadır. Özellikle Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireyler için metnin görsellerle desteklenmesinin dil öğretimine büyük kolaylık sağlayacağı düşünülebilir.

Anahtar Kelimeler: Yabancılara Türkçe öğretimi, materyal tasarımı, görsellik, Lale Türkçe Öğretim Seti.

GİRİŞ

Günümüzde insanlar; eğitim, ticaret, turizm ve eğlence gibi farklı ihtiyaçlardan dolayı yabancı bir dil öğrenmektedirler. Lessard-Clouston (1997), geçmişte insanların bir yabancı dili çoğunlukla o dilin edebiyatını okuyup anlamak için öğrendiklerini ifade etmiştir. Artık bu durum değişmiş ve diller; teknolojinin ilerlemesi, ülkelerarası

ticaret hacminin artması sonucunda kendi ülkelerinin sınırını çoktan aşmıştır. Bu yüzden ülkelerin ekonomik güçleri ve jeopolitik konumları konuştukları dilin yaygınlaşmasında etkili olmaktadır. Türkiye de eğitim, ticaret, turizm gibi açılardan kendini geliştirdikçe Türkçeyi öğrenen ve öğrenmek isteyen kişi sayısı günden güne tüm dünyada hızlı bir şekilde artmaktadır.

Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle beraber dil öğretiminde etkileşimli CD'ler, internet, bilgisayar ve medya araçları kullanılmaya başlanmıştır. Bunun yanı sıra dil öğretiminde ders kitapları etkisini kaybetmemiş, hâlâ dil öğretiminde kullanılan birincil kaynak olarak karşımıza çıkmaktadır (Kolaç, 2003: 106). Ders kitaplarının günümüzde hala birincil kaynak olarak karşımıza çıkması ders kitaplarının teknolojiyle bütünleşerek ve görsel açıdan kendini tamamlayarak yeniliklere ayak uydurmuş olmasıyla ilgilidir. İyi bir ders kitabının içeriği, öğretimde çok etkili olamayan bir öğretmeni etkili duruma getirebilir. Özdemir (2013: 2051), ders kitaplarının deneyimsiz öğretmenlerin yabancılara Türkçe öğretimi ders müfredatının içeriğini tanımaları ve bu müfredatı farklı öğrencilere çeşitli düzeylerde öğretebilmeleri açısından çok yararlı olabileceğini belirtmektedir. Bu yüzden ders kitaplarının öğretmenlere daha çok yardımcı olabilmesi için görsel açıdan daha iyi olmaları gerekir.

Karakaş ve Karaca (2011: 15) resmi, görsel bir materyal olarak bir konunun anlaşılmasını kolaylaştırmak için kullanılan çizim, boyama ya da fotoğraf şeklinde sunulan görselleştirme aracı olarak tanımlamaktadırlar. Resimlemeler (illüstrasyonlar), haritalar, vb. görsel elemanların yerleşim düzeninin verilen bilginin kavranması bakımından etkili olduğu araştırmacılar tarafından tespit edilmiştir. Akkaya (2011) doktora tez çalışmasında dil bilgisi kazanımlarına yönelik hazırlanan dil bilgisi öğretiminde, karikatürlerin öğrencilerin kavram yanlışlarını gidermesinde etkili olduğu sonucuna varmıştır. Kırbaş ve Orhan (2011) araştırmalarında görsel materyallerle desteklenmiş yazma çalışmalarının öğrencilerin yazma becerilerini geliştirdiğini ifade etmişlerdir. Arslan ve Gürdal (2012) Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrenciler için görsel araçlarla kelime öğretiminin başarılı olduğunu tespit etmiş ve görselliğin kelime öğretiminde önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bangir Alpan (2009: 207) ders kitaplarına yönelik grafik tasarım ilkeleri ışığında bir kitapçık düzenleyerek, bu kitapçığın öğrencilerin derslerindeki başarıyı artırıp artırmadığını tespit etmeye çalışmıştır. Deney-kontrol gruplu yapılan bu çalışmada grafik tasarım ilkeleri ışığında hazırlanan kitapçığın öğrencilerin derslerindeki başarısını artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Başarılı resimlemeler, öğrenmeyi hızlandırırken, kötü resimlemeler öğrenciyi kitaptan uzaklaştırabilmektedir. Güneş (2007: 252), resmin öğrenmenin tamamlayıcısı olduğunu ve unutmayı önlediğini ifade etmektedir. Hadzigeorgiou ve Stefanich (2001), fizik eğitiminde imgenin önemli bir rolü olduğunu belirtmişler ve imgenin bilgiden daha önemli olduğunu vurgulamışlardır. Resimlemeler, sayfa düzeninde

görsel odak noktası oluşturarak öğrencinin algısını yönlendirmektedir (Güvendi Kaptan ve Kaptan, 2004: 3). “*Kelimeleri görsel olarak anlatan şekil, kroki, resimler sözcüğün doğru ve kolay kavranmasını sağlamakta ve çabuk unutulmasını engellemektedir* (Arslan ve Gürdal, 2012: 265)”. Pavio, resimlerin güçlü olduğunu ve sözel bilgiye göre daha sık hatırlandığını ifade etmiştir (akt. Miller ve Burton, 1994). Ders kitapları da, görsel olarak estetik haz uyandırarak, bilginin ve düşüncenin sanatsal değerlerle ifade edilmesini yansıtmalıdır. Bu yüzden öncelikle ders kitap kapağı, okuyucunun kitapla ilgili ilk izlenimini edindiği bölüm olması bakımından çok önemlidir. Ayrıca kitabın genelinde resimlemelerin düzensiz yerleştirilmesi, sayfanın tamamını doldurma isteği, gereksiz süslemeler, yanlış renk seçimi, okunaksız yazı, yalın ve sadelikten uzak bir anlayış kitaba karşı görsel açıdan okuyucuyu soğutacağı için ders kitabının içeriğindeki görseller dikkatlice seçilmelidir (Güvendi Kaptan ve Kaptan, 2004: 2). Etkili bir görsel tasarıma sahip olan öğretim materyali hem öğrencileri güdüler hem de öğrencinin başarısını artırır (Alpan, 2008: 98). Görsellik, kitaplara evrensel bir dil niteliği kazandırdığı için (Karakas ve Karaca, 2011: 16) özellikle yabancı dil öğrenmeye yeni başlayan bireyler için görsel kavramlar önemlidir. Görsel materyaller, etkili bir öğrenme için öğrencilerin duyularını harekete geçirme açısından da büyük öneme sahiptir. Ceylan ve Yiğit (2003: 90); görsel bir materyal hazırlarken bu materyalde zıtlık, odak noktası, denge, ritim, şekil-zemin anlatımları, sadelik, açıklık ve süreklilik olmak üzere sekiz temel ilkenin önemli olduğunu dile getirmişlerdir.

“*Görsel-ışitsel materyallerle eğitim içeriğinin öğrenciye sunulması ve öğrencinin bu materyalleri kullanması, öğrenmede kalıcılığı ve örnek yaşam tecrübelerini öğrencilere kazandırabilir* (Aslı, Maden ve Durukan, 2010: 76)”. Görselliğin kullanılması hem öğrenen hem de öğreten açısından büyük kolaylıklar sağlar. Düşüncelerimizi, inançlarımızı görsel kodlara göre biçimlendirdiğimiz için (Zeren ve Arslan, 2009: 48) ders kitaplarında görselliğin etkili bir şekilde kullanılması metnin daha iyi anlaşılması ve yorumlanmasına yardımcı olur.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi, ülkemiz için yeni sayılabilecek bir öğretim alanı olduğu için ve henüz bu konuyla ilgili ders öğretim programı hazırlanmadığı için bu durum ders kitaplarının özenle hazırlanmasını zorunlu kılmaktadır; çünkü ders kitapları yabancılara Türkçeyi öğretecek kişiler için zorunlu olarak kullanacakları bir yol haritası niteliğindedir. Ders kitaplarının derse hazırlık, metinler, metin altı soruları, etkinlikler, ölçme ve değerlendirme açılarından yeterli seviyede olmalarının yanı sıra kullanılacak görsellerin de özenle seçilmesi gerekmektedir. Bu çalışmanın amacı, bahsedilen gerekliliklerden hareketle Lale Türkçe Öğretimi Seti’ni görsel açıdan inceleyerek dil öğretimi açısından görsellerin yeterli olup olmadığını tespit etmektir.

YÖNTEM

Yabancı Dil Olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarının görsel açıdan incelenmesi amaçlanan bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden belgesel tarama (doküman incelemesi) yöntemi kullanılmıştır. Belgesel tarama, eldeki belgeleri inceleyerek veri toplamaya denir (Karasar, 2011:183). Bazı araştırmacılar tarafından doküman incelemesi olarak isimlendiren bu yöntem, *“araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar* (Yıldırım ve Şimşek, 2011:187).” Belgesel tarama, kendi içerisinde genel tarama ve içerik çözümlemesi olarak ikiye ayrılmaktadır. Çalışmamızda kullanılan belgesel tarama yöntemi içerik çözümlemesidir. Karasar (2011:184), içerik çözümlemesini *“belli bir metnin, kitabın, belgenin, belli özelliklerini sayısallaştırarak belirleme amacı taşıyan tarama”* olarak tanımlamıştır. Çalışmamızda Lale Türkçe Öğretim Seti'nde yer alan görseller konulara göre belirlenerek sayısallaştırılıp bu görsellerin dil öğretimi için yeterli olup olmayacağı tartışılmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan Lale Türkçe Öğretim Seti 1-2-3'te yer alan görsellerin (resim, fotoğraf, karikatür, çizim, flash kart, poster vb.) dil öğretimi açısından yeterliğini tespit etmektir.

İncelenen Kitaplar

Araştırmamızda Lale Türkçe Öğretim Seti 1-2-3 kitapları incelenmiştir. Lale Türkçe Öğretim Seti'nin her birisinin içerisinde Ders Kitabı, Çalışma Kitabı, Dil Bilgisi Kitabı yer almaktadır. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden tipik durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Eğer araştırmacı yeni bir uygulamayı veya yeniliği tanıtmak istiyorsa bu uygulamanın yapıldığı veya yeniliğin olduğu bir dizi durum arasından, en tipik bir veya birkaç tanesini saptayarak bunları çalışabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 110). Çalışmada yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılan öğretim setindeki görsellerin tespit edilmesi amaçlandığından böyle bir örneklem yöntemi kullanılması uygun görülmüştür. Ayrıca incelenen Lale Türkçe Öğretim Seti'nin dil kriterleri çerçevesinde modern dil öğretim teknikleriyle hazırlandığı ifade edilmiştir. Bu set, dünyada 130 ülkede temel ders materyali olarak kullanıldığı ve yaklaşık on yıldan beri okutulduğu için incelenmeye değer bulunmuştur. Bu amaçla çalışmamızda incelenen Lale Türkçe Öğretim Seti'nde yer alan görseller belirlenerek frekansları tablolar halinde verilmiştir.

Türkçe öğretiminde ders kitapları, dil becerilerini öğrenme ve öğretmede vazgeçilmez temel ders aracıdır. Son yıllarda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çok sayıda ders kitabı çıkarılmaya başlanmıştır. Lale Türkçe Öğretim Seti de Türkiye'de yabancılar için hazırlanmış yabancılara Türkçe öğretim setinden biridir. Bu set, Avrupa Dil Kriterleri çerçevesinde hazırlanmıştır. Çoklu zekâ kuramına uygun

hazırlanan set, 12-18 yaş aralığındaki Türkçeyi yeni öğrenen öğrencilere hitap etmektedir.

Lale Türkçe Öğretim Seti 1-2-3 aşağıdaki kitap ve yardımcı dokümanlardan oluşmaktadır: Lale Türkçe Ders Kitabı 1-2-3, Lale Türkçe Çalışma Kitabı 1-2-3, Lale Türkçe Dil Bilgisi 1-2-3, Lale Türkçe Öğretmen Kitabı 1-2-3, Lale Türkçe Ders Kitabı Seslendirme CD'si 1-2-3, Lale Türkçe Çalışma Kitabı Seslendirme CD'si 1-2-3, Lale Türkçe İzleme-Anlama DVD'si 1-2-3, Lale Türkçe Ünite Posterleri 1-2-3, Lale Türkçe Kelime Öğretim Kartları 1-2-3, Lale Türkçe Etkileşimli CD 1-2-3, Lale Türkçe Okuma Kitapları Serisi 1-2-3.

Verilerin Analizi

Çalışmada nitel veri analizi yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. *İçerik analizinde temel amaç toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır* (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 227-228). Bireyler, gördüklerini görsel hafıza aracılığıyla kalıcı hafızalarına yerleştirebilirler. Dolayısıyla görsel hafıza, bireylerin dili daha iyi öğrenmelerine katkıda bulunur (Karakas ve Karaca, 2011). Bu durumdan yola çıkılarak veri analizi bölümünde Lale Türkçe Öğretim Seti, konuları içerisinde ne kadar görsel kullanıldığı ve kullanılan bu görsellerin dil öğretimi için yeterli düzeyde olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan Lale Türkçe Öğretim Seti 1-2-3'te yer alan görsellerin (resim, fotoğraf, karikatür, çizim, flaş kart, poster, çizgi roman vb.) dil öğretimi açısından yeterliliğini tespit edilmesi amaçlanan bu çalışmada Lale Türkçe öğretim setleri sırasıyla incelenmiştir.

Lale Türkçe Ders Kitabı-1, Avrupa Birliği Dil Kriterlerine göre A1 seviyesine göre hazırlanmıştır. Kitabın kapağında mavi, yeşil ve beyaz renklerinin uyumlu bir şekilde harmanlandığı görülmüştür. Ayrıca kapakta farklı ülkeleri temsil eden insan yüzleri bulunmaktadır. Bu durum öğrencilerin kitaba daha sıcak bakmalarını sağlayabilir. Kitabın ilk sayfasına Türkiye'nin önemli tarihi eserlerini gösteren bir harita konmuştur. Bu harita hem görsellik açısından hem de öğrencilerin Türkiye hakkında genel bir bilgi sahibi olmaları açısından oldukça güzel bir uygulamadır. Kitabın giriş bölümünde Türkçe hakkında kısa bir bilgi verildikten sonra kitabın tanıtımı yapılmıştır. İçindekiler bölümünde konular renkli karelerle ifade edilmiştir. Ders Kitabı on iki üniteden oluşmakta ve her ünitenin giriş sayfasında konu adı, konuyla ilgili resimler ve üniteye yer alan alt başlıklar verilmektedir. Her üniteye; *Kelimeler, Okuma-Anlama, Dinleme-Anlama, Yazma, Dil Bilgisi, İzleme- Anlama, Oyun-Eğlence, Sözlükçe ve Proje Ödevi* adlı bölümler bulunmaktadır. Yine her ünitenin kelime bölümünde konuyla ilgili temel kelimeler yer almakta ve bu kelimelerle ilgili de fotoğraflar bulunmaktadır. *Okuma-Anlama* bölümünde diyaloglarda geçen konuya göre mekân seçilmiştir. Öğrencinin diyalogu canlandırabilmesi için her diyalogun altına resimler yerleştirilmiştir. *Dinleme-Anlama* bölümünde de konuyla ilgili resim

kullanılmaktadır. Örneğin selamlaşma ünitesinde bir tanışma diyalogu varsa hemen yanında tokalaşan iki kişinin resmi verilmiştir. Böylece öğrenci diyalogu anlamasa bile, diyalogun tanışma ile ilgili olduğunu öğrencinin resme bakarak anlaması sağlanmıştır. Yazma bölümüne baktığımızda yine konuyla ilgili resim ve hemen onun yanında da boşlukları olan bir diyalog verilmiştir. Öğrenci resme bakarak diyalogun ne ile ilgili olduğunu anlamakta ve boşlukları doldurmaya çalışmaktadır. *İzleme-anlama* bölümünde, izleme öncesi adlı alt bölümde öğrencilerden verilen resimlere bakarak sorulara cevap vermeleri istenmektedir. *İzleme* bölümünde ise öğrencilerin konuyla ilgili görselleri izleyip sorulara cevap vermeleri beklenmektedir.

1. Lale Türkçe Öğretim Seti 1'in Görsel Açından İncelenmesi

Tablo. 1.1.Lale Türkçe Ders Kitabı-1'in görsel açıdan incelenmesi

Konular	Kelimeler	Okuma- Anlama	Dinleme- Anlama	Yazma	İzleme- Anlama	Oyun- Eğlence	Proje Ödevi	Toplam
Selamlaşma	9	4	4	3	18	-	4	42
Okul	12	3	11	5	28	12	-	71
Günler, Dersler	12	3	9	1	4	-	-	29
Ev	9	3	11	10	12	20	-	65
Ülkeler	24	5	4	3	4	1	-	41
Akrabalar	13	6	15	3	12	5	-	54
Meslekler	16	6	8	6	6	14	-	56
Zaman	11	7	20	2	4	-	-	44
Sebze ve Meyveler	18	3	10	5	7	18	-	61
Yiyecek ve İçecekler	18	3	18	1	1	15	-	56
Yemekler	18	5	3	3	4	10	-	43
Giyecekler	14	4	12	11	17	10	-	68
Toplam	174	52	125	53	117	105	4	630

Tablo 1.1'i incelediğimizde Lale Ders Kitabı-1'de toplam 630 adet görsel kullanıldığı görülmektedir. Ders Kitabı'nda en fazla görsel, okul konusuyla ilgilidir. Yabancı uyruklu öğrencilerin okul kavramını daha iyi anlayabilmeleri amacıyla bu

bölümdeki görseller diğerlerine oranla daha fazla kullanılmış olabilir. En az görsel kullanılan bölüm ise günler, dersler konusudur. Bu konuda öğrencilerin yaşamlarında yaşadıkları olayların çoğunluğunun dersler ve günlerle ilgili olmasından dolayı olabilir. Ders Kitabı'nda resimler genelde konulara orantılı olarak paylaştırılmıştır.

Tablo.1.2. *Türkçe Çalışma Kitabı-1'in görsel açıdan incelenmesi*

Konular	Resimli Sözlük	Kelimeler	Dinleme -Anlama	Dil bilgisi	Toplam
Selamlaşma	21	12	11	6	50
Okul	40	32	30	25	127
Günler, Dersler	13	13	5	-	31
Ev	50	17	8	-	75
Ülkeler	28	13	7	-	48
Toplam	152	87	61	31	331
Ünite Bölümleri Farklı Olan Konular	Resimli Sözlük	Okuma-Anlama	Yazma	Değerlendirme	Toplam
Akrabalar	65	13	-	16	94
Meslekler	90	7	3	11	111
Zaman	31	14	-	10	55
Toplam	186	34	3	37	260
Ünite Bölümleri Farklı Olan Konular	Resimli Sözlük	Kelimeler	Dinleme -Anlama	Dil Bilgisi	Toplam
Sebze ve Meyveler	46	17	7	-	70
Yiyecek ve İçecekler	60	16	7	-	83
Yemekler	40	23	7	-	70
Giyecekler	64	21	7	-	92
Toplam	210	77	28	-	315
Genel Toplam					906

Tablo1.2.'yi incelediğimizde Çalışma Kitabı'nda toplam olarak 906 görselden yararlanıldığını görüyoruz. Çalışma Kitabı'nda Ders Kitabı'na paralel olarak en çok resmin okul bölümünde, en az resmin ise günler, dersler bölümünde yer aldığını görmekteyiz. Bunun yanı sıra Çalışma Kitabı'nda altıncı konudan itibaren değişiklik göze çarpmaktadır. Çalışma Kitabı altıncı konuya kadar "Resimli Sözlük, Kelimeler, Dinleme-Anlama ve Dil Bilgisi" bölümlerinden oluşmaktayken altıncı konudan sonra bölüm dağılımı "Resimli sözlük, okuma-anlama, yazma ve değerlendirme" şekline

dönmüştür. Aynı durum dokuzuncu konuda da karşımıza çıkmaktadır. Çalışma Kitabı Ders Kitabı'na benzer bir şekilde hazırlanmıştır. Kitabın kapak tasarımı Ders Kitabı'yla aynıdır. Çalışma Kitabı'nda bulunan resimler çizimlerden oluşmaktadır. Ders Kitabı'nda bulunan gerçek fotoğraflar, bu kitapta yerini çizimlere bırakmıştır. Çalışma Kitabı'nın konu listesi ise Ders Kitabı ile paralellik göstermektedir.

Tablo 1.3. Lale Türkçe Dil Bilgisi-1'in görsel açıdan incelenmesi

Selamlaşma	Okul	Günler Dersler	Ev	Ülkeler	Akrabalar	Meslekler	Zaman	Meyveler Sebzeler	Yiyecek- İçecekler	Yemekler	Giyecekler	Toplam
32	74	56	22	5	7	6	15	10	13	10	4	254

Dil Bilgisi kitabı, kısaca değinilmiş gramer konularının genişletildiği ve bol örneklerin olduğu bir kitaptır. Tasarım ve renk seçimi açısından Ders Kitabı'yla aynıdır. Kitapta kullanılan görseller, Ders Kitabı'ndaki gibi fotoğraflardan değil tamamen çizimlerden oluşmaktadır. Kitabın giriş kısımları, konu listesi ve renk seçimi Ders Kitabı'yla paralellik göstermektedir.

Tablo 1.3. incelendiğinde Dil Bilgisi kitabında toplam 254 görsel kullanıldığı görülmektedir. Bu kitapta da en fazla görsel yine *okul* bölümündedir. Diğer kitaplardan farklı olarak bu bölümde *günler ve dersler, okuldan* sonra en fazla görsel kullanılan bölüm olmuştur. Dil Bilgisi kitabında görsellerin diğer kitaplara oranla az olmasının sebebi, daha çok gramer konularının anlatılması olabilir. *Okul* ünitesinde 74 adet görsel kullanılmasının nedeni ise bu üniteye çoğul eklerinin, işaret zamirlerinin ve soru ekinin yer alması olabilir.

1. Lale Türkçe Öğretim Seti 2'nin Görsel Açıdan İncelenmesi

Tablo 2.1. *Lale Türkçe Ders Kitabı-2 görsel açıdan incelenmesi*

Konular	Kelimeler	Okuma- Anlama	Dinleme- Anlama	Yazma	İzleme- Anlama	Oyun- Eğlence	Proje Ödevi	Toplam
Etkinlikler	14	4	8	11	5	-	-	42
Portreler- Fiziki Özellikler	13	2	8	8	4	-	-	35
İklim	10	2	7	12	10	7	-	48
Mekânlar	17	4	7	2	16	-	-	46
Ulaşım	15	4	9	2	1	-	-	31
Spor	15	3	6	10	13	10	-	57
Hayvanlar	18	2	15	7	13	12	-	67
Kişilik Özellikleri	16	4	2	2	5	-	-	29
Özel Günler	12	4	8	-	8	-	-	32
Müzik	12	4	10	9	4	1	-	40
Problemler	16	5	12	4	1	-	-	38
Ülke Tanıtımı	11	6	10	5	7	1	-	40
Genel Toplam	169	44	102	72	87	31	-	505

Tablo 2.1.'e baktığımızda Lale Ders Kitabı-2'de toplam 505 görsel kullanıldığı görülmektedir. Lale Ders Kitabı-1'e göre bu kitapta kullanılan görsel sayısının düştüğü görülmektedir. Genel olarak baktığımızda ise görseller konulara eşit olarak dağıtılmıştır. Kullanılan resimlerin dışında, anlatılan konuyu destekleyici kroki ve çizimler de kullanılmıştır. Kitapta gerçek yaşamdan alınan görsellerde ünlü kişilerin görüntülerinin bulunması kitabın gerçekliğini daha da artırmıştır. Bunun yanında "dinleme-anlama ve yazma" bölümlerinde çizimlerden de faydalanılmıştır. Bu çizimlerin bazı durumlarda karışıklığa yok açtığı görülmektedir. Örneğin, "Portreler" konusunun "Yazma" bölümünde, " Kimin kahverengi saçları var?" sorusunda "Osman Bey ve Ayla Hanım" arasında çelişkiye düşülebilir. Çizimlerin yerine gerçek görsellerin kullanılması ise bu karışıklığı giderebilir. Aynı durum "Kişilik Özellikleri"

ünitesinde de karşımıza çıkmaktadır. Bu konuda, kelimeler bölümünde verilen “kırgın-sinirli” kelimelerinin çizimlerden anlaşılması zor görünmektedir.

Lale Ders Kitabı-2'nin kapağı, sarı ve kırmızı renklerin uyumu ve farklı milletleri temsil eden insan yüzleriyle dikkat çekicidir. Kitabın kapağında bulunan insan yüzlerinin de rengi, kapak rengi olan sarı ve kırmızıyla uyumlu görünmektedir. Lale Ders Kitabı-2, Avrupa Birliği Dil Kriterleri dikkate alınarak A2 seviyesine göre hazırlanmıştır. Kitap toplam 152 sayfadan oluşmaktadır. Yazı biçimi olarak Times New Roman, yazı boyutu olarak da 12 punto tercih edilmiştir. Kitabın her ünitesinin farklı renkte olması öğrencilerin dikkatini çekmesi açısından önemlidir. Kâğıt kalınlığı arka sayfaya mürekkep geçirmeyecek seviyede olup parlaklık olarak orta seviyededir. Lale Ders Kitabı-1'de olduğu gibi her ünite dil bilgisi konularına kısaca değinilmiş ve Dil Bilgisi kitabına yönlendirme yapılmıştır. Ünite içerisindeki alt başlıklar Lale Ders Kitabı-1 ile örtüşmektedir. Üniteler; Kelimeler, Okuma-Anlama, Dinleme-Anlama, Yazma, İzleme-Anlama, Oyun-Eğlence, Sözlükçe, Proje Ödevi bölümlerinden oluşmaktadır.

Tablo 2.2. Lale Türkçe Çalışma Kitabı-2'nin görsel açıdan incelenmesi

Etkinlikler	Portreler-	Fiziki	Özellikler	İklim	Mekânlar	Ulaşım	Spor	Hayvanlar	Kişilik	Özellikleri	Özel Günler	Müzik	Problemler	Ülke	Tanıtımı	Toplam
62	84	62	64	74	76	70	55	50	52	57	38	744				

Çalışma Kitabı'nda toplam 744 görsel kullanılmıştır. En fazla görsel, portreler ve fiziki özellikler bölümünde kullanılırken en az görselin ülke tanıtımında kullanıldığı görülmektedir. Çalışma Kitabı'nda bulunan resimlerin büyük bir bölümü çizimlerden oluşmaktadır. Bu da bazı kelimelerin anlaşılmasını zorlaştırabilmektedir. Özellikle “Kişilik Özellikleri” konusunda bu durum göze çarpmaktadır. Ünitelerdeki alt bölümlerin sistematik olarak ilerlemesi de karşımıza sorun olarak çıkmaktadır. Örneğin birinci konuda ünite içeriği; “Resimli sözlük, Okuma-Anlama, Yazma, Değerlendirme” şeklinde giderken bu durum ikinci konuya geçildiğinde; “Resimli Sözlük, Kelimeler, Dinleme- Anlama, Dil Bilgisi, Değerlendirme” şeklindedir. Çalışma Kitabı-2, gerek kapak tasarımı olarak gerekse kapakta kullanılan renkler, kitabın giriş bölümünde bulunan harita, konu sıralaması ve ünitelerde kullanılan renkler açısından Ders Kitabı'nın bire bir aynısıdır. Kitap 128 sayfadan oluşmaktadır.

Tablo 2.3. *Lale Türkçe Dil Bilgisi-2 kitabının görsel açıdan incelenmesi*

Etkinlikler	Portreler- Fiziki Özellikler	İklim	Mekânlar	Ulaşım	Spor	Hayvanlar	Kişilik Özellikleri	Özel Günler	Müzik	Problemler	Ülke	Toplam
4	60	9	9	29	2	5	2	12	11	-	25	168

Tablo 2.3.'te görüldüğü gibi bu kitapta toplam 168 görsel kullanılmıştır. Kitapta kullanılan görsellerde orantısız bir dağılım göze çarpmaktadır. Kitabın içeriğini incelediğimizde en fazla görsel portreler konusundadır. Buna karşılık problemler konusunda hiç görsel kullanılmamıştır. Portreler konusunda sıfatlar anlatılırken, problemler konusunda edatlar ve bağlaçlar anlatılmıştır. Kitapta konuya göre veya konunun içerdiği gramer bilgisine göre, resim kullanılma oranı artmakta veya azalmaktadır. Dil Bilgisi kitabında konu sıralaması Ders Kitabı ile aynıdır. Ayrıca bir gramer konu listesi yoktur. İçindekiler bölümünde Ders Kitabı'nda bulunan liste aynen verilmiştir. Bu durum ise hangi konuda hangi gramer konusunun olduğunu anlamakta zorluk çekilmesine neden olmuştur.

Dil Bilgisi kitabı kapak tasarımı ve renk seçimi açısından Ders Kitabıyla aynıdır. Kitabın sayfa sayısı 96'dır. Kitabın giriş kısmında kitap hakkında bilgi verildikten sonra içindekiler bölümüne geçilmiştir. Ünite renkleri Ders Kitabı ve Çalışma Kitabıyla aynıdır. Kâğıt kalitesi Çalışma Kitabı'na göre daha iyi olup Ders Kitabı'na göre ise bir alt kalitededir. Kâğıt parlaklığı Çalışma Kitabı'na göre daha parlaktır. Kitapta kullanılan görsellerin bir bölümü fotoğraf, bir bölümü ise çizim şeklindedir.

2. Lale Türkçe Öğretim Seti 2'nin Görsel Açıdan İncelenmesi

Tablo 3.1. *Lale Türkçe Ders Kitabı-3'ün görsel açıdan incelenmesi*

Konular	Kelimeler	Okuma- Anlama	Dinleme- Anlama	Yazma	İzleme- Anlama	Oyun- Eğlence	Proje Ödevi	Toplam
Kültürel Etkinlikler	12	8	10	1	7	10	-	48
Fobiler	12	4	8	-	11	-	-	35
Hastalıklar	10	5	15	5	13	-	-	48
Buluşlar	16	3	11	1	1	-	-	32
Alışkanlıklar	20	5	10	-	1	-	-	36
Gelecekle İlgili Planlar	14	5	2	6	8	7	-	42
İlanlar	18	2	9	3	1	10	-	43

Medya	14	2	16	-	3	-	-	35
Dün Bugün Yarın	16	5	6	2	7	10	-	46
Biyografi	12	4	12	2	6	-	-	36
Farklı Kültürler	13	4	6	2	5	-	-	30
Tatil	18	5	13	1	7	12	-	56
Toplam	175	52	118	23	70	49	-	487

Tablo 3.1. incelendiğinde kitapta toplam 487 görselin kullanıldığı görülmektedir. Kullanılan görsellerin bir kısmı gerçek hayattan alınma fotoğraflar olup bir kısmı ise çizimlerden oluşmaktadır. Kitapta genel olarak konuya uygun görseller yer almaktadır. Örneğin “Medya” ünitesinde gerçek hayatta gazetecilik ve televizyonculuk yapan, “Kemal Gülen, Ekrem Dumanlı ve Mehmet Ali Birand”ın resimlerinin konması kitabın gerçeklik yönünden güçlenmesini sağlamaktadır. Bazı öğrencilerin Türk kanallarını izlediklerini düşünürsek öğrencinin kanaati kitabın daha gerçekçi ve hayatın içinden bir kitap olduğu yönünde olacaktır.

Lale Türkçe Ders Kitabı-3 Avrupa Birliği Dil Kriterlerine göre B1 seviyesine göre hazırlanmıştır. Kitabın kapağı kalın ve aynı zamanda açık mavi, bordo renklerde tasarlanmıştır. Diğer kitaplarda da olduğu gibi kapakta bulunan insan yüzleri farklı milletleri temsil etmektedir. Ders Kitabı 1-2 ile aynı tasarıma sahiptir. Kitabın giriş kısmında Türkiye haritası, kitap hakkında bilgi ve içerik bölümü bulunmaktadır. İçerik kısmı diğer Ders Kitabı-1 ve 2'ye göre daha kapsamlı hazırlanmıştır. Konu başlıkları ile birlikte alt başlıklar da verilmiştir. Ünitelerin farklı renklerde olması dikkat çekiciliği artırmıştır. Kitap 160 sayfadan oluşmaktadır. Sayfa kalınlığı arka kısma mürekkep geçirmeyecek kalınlıktadır. Sayfa parlaklığı orta düzeydedir. Kitabın sonunda dünya haritasının olması ise görsellik açısından kitabın çekiciliğini artırmıştır.

Tablo 3.2. *Lale Türkçe Çalışma Kitabı-3'ün görsel açıdan incelenmesi*

Konular	Resimli Sözlük	Kelimeler	Okuma-Anlama	Dinleme-Anlama	Yazma	Dil Bilgisi	Değerlendirme	Toplam
Kültürel Etkinlikler	20	16	1	8	7	4	16	72
Fobiler	38	8	1	8	5	-	12	72
Hastalıklar	39	36	2	10	6	-	20	113
Buluşlar	51	10	3	16	6	-	6	92
Alışkanlıklar	45	10	1	7	6	-	-	69
Gelecekle İlgili Planlar	20	6	1	7	1	-	11	46
İlanlar	15	10	1	9	3	-	8	46
Medya	38	10	1	7	5	-	-	61
Dün Bugün Yarın	34	15	-	9	-	-	8	66
Biyografi	26	12	-	1	-	-	15	54
Farklı Kültürler	16	12	-	7	3	-	10	48
Tatil	42	6	-	9	8	-	-	65
Toplam	384	151	11	98	50	4	106	804

Çalışma Kitabı 3'ün kapak tasarımı ve kapakta kullanılan renkler Ders Kitabı-3 ile aynıdır. Kapak kalınlığı Ders Kitabı'na göre daha incedir. Giriş kısmında kitap hakkında bilgi verilmiş ve içindekiler bölümüne geçilmiştir. Kullanılan resimlerin çoğunluğunu çizimler oluşturmaktadır. Bunun yerine fotoğrafların kullanılması, gerçek hayatın içinden karelerin kullanılması daha uygun olacaktır. Tablo 3.2. incelendiğinde Çalışma Kitabı'nda toplam 804 görselin yer aldığı görülmektedir. Kitapta kullanılan en fazla görsel, hastalıklar konusuyla ilgilidir. Diğer bölümlere görsellik açısından baktığımızda en az görsel gelecekle ilgili planlar ve ilanlar konularında olsa da görseller diğer konularda birbirlerine yakın sayıda yer almıştır.

Tablo 3.3. Lale Türkçe Dil Bilgisi-3 kitabının görsel açıdan incelenmesi

Kültürel Etkinlikler	Fobiler	Hastalıklar	Buluşlar	Alışkanlıklar	Gelecekle İlgili Planlar	İlanlar	Medya	Dün Bugün Yarın	Biyografi	Farklı Kültürler	Tatil	Toplam
18	42	59	17	26	7	30	21	11	8	29	6	274

Dil Bilgisi-3 kitabının Ders Kitabı-3 ile renk ve tasarım açısından uygunluk gösterdiği görülmektedir. Kapak tasarımı Ders Kitabı ile aynı olmakla beraber tıpkı diğer çalışma kitaplarında olduğu gibi kapak kalınlığı Ders Kitabına göre daha incedir. İçerik kısmında konu başlıkları altına gramer konuları yazılarak da'ha önceki Dil Bilgisi 1-2'de yapılan hatadan dönülmüştür.

Tablo 3.3. incelendiğinde toplam 274 görselin kullanıldığı görülmektedir. Dil Bilgisi kitabında, Ders Kitabı ve Çalışma Kitabı'na paralel olarak en fazla görselin hastalıklar konusunda olduğu gözlemlenmiştir. En az görsel ise tatil konusunda kullanılmıştır. Görselleri genel olarak incelediğimizde konulara orantılı olarak dağıtılmadığı görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

İnsan göstergelerle, biçimlerle, simgeler ve imgelerle çepeçevre sarılmış bir dünyada yaşamaktadır ve insan için bu dünya içerisinde yaşamak zordur (Günay, 2008: 2). Teknolojinin ilerlemesiyle gelişen ve değişen dünyamızda görseller yaşadığımız bu dünyayı çevrelemişken bizim bunu göz ardı etmemiz imkansızdır. Dil öğretiminde de değişen dünyaya ayak uydurmalı, görsellerle zenginleştirilmiş öğretim yöntemleri geliştirilmeli ve dil öğretiminde de öğrencilerin daha kolay öğrenebilmesine yardımcı olacak, kolay anlaşılabilir görseller kullanılmalıdır. Kaya, (2011: 641) araştırmasında ders kitaplarının görsel okuryazarlık becerilerini geliştirme çalışmalarına daha fazla yer vermesinin olumlu sonuçlar doğurabileceğine inandığını ifade etmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde öğrenciler bu beceriyi kullanarak daha kısa sürede dil öğrenebilirler. Bundan dolayı ders kitapları hazırlanırken görseller dikkatli bir biçimde seçilmelidir (Uzuner, Aktaş ve Albayrak, 2010: 731).

Lale Türkçe Öğretim Seti üzerine yapılan bu çalışma sonucunda temel seviye (A1) sayılan ; "Lale Ders Kitabı-1'de 630, Lale Çalışma Kitabı-1'de 906, Lale Dil Bilgisi-1'de 254" olmak üzere toplam 1790 görsel kullanılmıştır. Yine temel seviye sayılan (A2), "Lale Ders Kitabı-2'de 505, Lale Çalışma Kitabı-2'de 744, Lale Dil Bilgisi-2'de 168"

olmak üzere toplam 1417 görsel kullanılmıştır. Orta seviye sayılan (B1), “Lale Ders Kitabı-3’te 487, Lale Çalışma Kitabı-3’te 804, Lale Dil Bilgisi-3’te 274” olmak üzere toplam 1565 görsel kullanılmıştır. Tüm kitaplara bakıldığında toplam dokuz kitapta 4772 görsel kullanılmıştır. Bu görsel sayısı, üzerinde çalışılan öğretim setini, yabancılara Türkçe öğretiminde görsel kullanımı açısından oldukça yeterli kılmaktadır. Lale Türkçe Öğretim Seti’nde, görsellik sadece ders kitapları ile sınırlı kalmamış; bunun yanı sıra resimli kelime kartları, posterler, resimli okuma kitapları ve görüntülü CD’lerle set daha da zenginleştirilmiş ve bu şekilde Türkçenin yabancılara öğretimi açısından da kaynak zenginliği oluşturmuştur.

Ders Kitabı’nda kullanılan resimlerin gerçek karakterlerden seçilmiş fotoğraflardan oluşması da kitabın gerçek hayatın içinden olma yönünü güçlendirmiştir. Konuya göre kitaba alınan görsellerin örneğin manavdaki veya marketteki sebze ve meyvelerden fotoğraflanmasının öğrencilerin dikkatini çekmesi açısından önemli olduğu görülmüştür. Çalışma Kitabı’ndaki resimlerin ise çizim olmasının gerçek hayattan uzaklaşmış gibi görünmesine rağmen anlatılmak istenen kelimenin öğretilmesine yardımcı olması açısından önemli bir görevi yerine getirdiğini söylemek mümkündür.

Öğretim setindeki her bir ünitenin farklı renkte olması, öğrencinin dikkatini çekmesi açısından oldukça isabetli olmuştur. Öğretim setinin sayfa tasarımlarının da öğrenciyi sıkmayacak şekilde tasarlandığı görülmektedir. Kitabın kâğıt kalitesi ve parlaklığının ideal olması da diğer olumlu yönlerden biridir. Ders kitaplarında okuma, yazma, dinleme, konuşma, kelime öğretimi ve dil bilgisi konularında yer alan görseller konunun anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır; ancak kitaplara yardımcı interaktif CD’lerde görüntülü diyalogların oldukça yavaş gerçekleştiği görülmektedir. Bu durum öğretim setini hazırlayanların öğrenci tarafından diyalogların anlaşılmasını korkusunu taşıdıklarını göstermektedir.

Özdemir (2013: 2051), ders kitaplarının yazarlarının öğrenme ve öğretme tekniklerine ve bu malzemeleri kullanacakların şartlarına aşina olmaları gerektiğini ifade etmektedir. Bu bakımdan öğretim ve öğrenim sürecine etkileri açısından, ders ve alıştırmaya kitaplarını görsel malzemelerin çekici ve zengin yapılarıyla karşılaştırdığında kitapları oldukça sönük ve yetersiz bulmaktadır. Özdemir’in bakış açısından Lale Türkçe Öğretim Seti’ni incelediğimizde setin görsel açıdan yeterli ve zengin olduğu görülmektedir. Arslan ve Gürdal (2012: 265), görsel duyuları gelişmiş öğrencilerin flaş kartlar yardımıyla kelimeleri daha çabuk kavradıklarını ifade etmektedir. Lale Türkçe Öğretim Seti’ni hazırlayanlar, setin yanı sıra flaş kartlar, posterler hazırlayarak öğrencilerin daha kolay dil öğrenmelerine yardımcı olmaktadır. Sanalan, Sülün ve Çoban (2007:40), resim ve metnin birlikte kullanımının öğrenmeyi olumlu yönde etkilediğini ifade etmektedir. Lale Türkçe Öğretim Seti’ndeki metinler, görsellerle desteklenerek öğrencilerin metni daha iyi anlamaları sağlanmaktadır. Özellikle Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireyler için metnin görsellerle desteklenmesinin dil öğretimine büyük kolaylık sağlayacağı düşünülebilir. Örneğin *kitapta görülen resim*

ile zihinde zaten var olan ağaç imgesi arasında ilişki kurulabilir ve bu şekilde metin–resim–ağaç imgesi ilişkileri oluşturulabilir (Sanalan, Sülün ve Çoban, 2007: 41).

Güneş (2007:252), ders kitabının önemli bir kısmını ya da etkinliklerin önemli bir bölümünü resimlerin oluşturması gerektiğini ifade etmektedir. Lale Türkçe Öğretim Seti'ni incelediğimizde Güneş'in ifade ettiği gibi setin büyük bir bölümünün resimlerden oluştuğunu görmekteyiz. Bu durumun da Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenmeye çalışan öğrencilerin dil öğrenimlerini kolaylaştırdığı söylenebilir. Türkçeyi yeterince ya da hiç bilmeyen bir bireyin en azından görselleri hafızada tutarak kendi dil öğrenimine katkı sağlaması büyük bir avantaj olacaktır.

KAYNAKÇA

- AKKAYA, A. (2011). *Karikatürlerle dil bilgisi öğretimi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- ALPAN, G. (2008). Görsel okuryazarlık ve öğretim teknolojisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, V(II), 74-102.
- ARSLAN, M. ve GÜRDAL, A. (2012). Yabancılara görsel ve işitsel araçlarla türkçe kelime öğretim yöntemi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(1), 255-270.
- ASLI, A., MADEN, S., DURUKAN, E. (2010). Çoklu ortam aktiviteleriyle metin öğretimine bir model (Fabl Örneği). *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi Journal of International Social Research*, 3(10).
- BANGİR ALPAN, G. (2004). Ders kitaplarındaki grafik tasarımının öğrenci başarısına derse ilişkin tutumlarına etkisi. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, 3(6), 193-209.
- CEYLAN, E ve YİĞİT, B. (2003). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- GÜNAY, D. (2008). Görsel okuryazarlık ve imgenin anlamlandırılması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi*, 1(1).
- GÜNEŞ, F. (2007). *Türkçe öğretimi ve zihinsel yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- GÜVENDİ KAPTAN, S. ve KAPTAN A. Y. (2004). Ders kitaplarındaki tasarım sorunları ve öğrencilerin öğrenme düzeyine etkisi. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.
- HADZIGEORGIOU, Y. ve STEFANICH, G. (2001). Imagination in Science Education. *Contemporary Education*, 71, 23-29.
- KARAKAŞ, A. ve KARACA, G. (2011). Yabancı dil öğretiminde resmin materyal olarak kullanımı ve önemi, *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*. 110, 14-19.

- KARASAR, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- KAYA, M. F. (2011). Öğrencilerde görsel okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesine yönelik coğrafya öğretmenlerinin görüş ve uygulamaları. *Turkish Studies*, 6(2), 631-644.
- KIRBAŞ, A. ve ORHAN, S. (2011). Görsel materyallerle desteklenmiş yazma çalışmalarının öğrencilerin yazma becerilerini geliştirmeye etkisi. *Turkish Studies*, 6(4), 705-714.
- KOLAÇ, E. (2003). İlköğretim dördüncü sınıf türkçe ders kitaplarının öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1).
- LESSARD-CLOUSTON, M. (1997). *Towards an understanding of culture in L2/FL education*. In Ronko, K.G. *Studies in English*, 25, 131–150 Japan: Kwansei Gakvin University Press.
- ÖZDEMİR, C. (2013). Yabancılara Türkçe öğretiminde ders malzemelerinin önemi ve işlevsel ders malzemelerinin nitelikleri. *Turkish Studies*, 8(1), 2049-2056.
- ÖZTÜRK, T., AKÇAY, S., GÜN, S., TAŞDEMİR, E., AYYILDIZ, H. Ö., YILDIRIM, K., ÇALIŞKAN, A., CUMA, M., YİĞİT, A., ARMAĞAN, M., KAMALAK, A., YILMAZ, E. (2012). *Lale Türkçe ders kitabı 3*. İstanbul: Dilset Yayınları.
- ÖZTÜRK, T., AKÇAY, S., GÜN, S., TAŞDEMİR, E., KURT, M., AYYILDIZ, H. Ö., YILDIRIM, K., ÇALIŞKAN, A., CUMA, M. (2012). *Lale Türkçe ders kitabı 1*. İstanbul: Dilset Yayınlar.
- ÖZTÜRK, T., AKÇAY, S., GÜN, S., TAŞDEMİR, E., KURT, M., AYYILDIZ, H. Ö., YILDIRIM, K., ÇALIŞKAN, A., CUMA, M. (2011). *Lale Türkçe ders kitabı 2*. İstanbul: Dilset Yayınları.
- ÖZTÜRK T., AKÇAY, S., GÜN, S., TAŞDEMİR, E., KURT, M., AYYILDIZ, H.Ö., YILDIRIM, K., ÇALIŞKAN, A., CUMA, M. (2012). *Lale Türkçe çalışma kitabı 1*, İstanbul: Dilset Yayınları.
- ÖZTÜRK T., AKÇAY, S., GÜN, S., TAŞDEMİR, E., KURT, M., AYYILDIZ, H.Ö., YILDIRIM, K., ÇALIŞKAN, A., CUMA, M. (2012). *Lale Türkçe çalışma kitabı 2*, İstanbul: Dilset Yayınları.
- ÖZTÜRK T., AKÇAY, S., GÜN, S., TAŞDEMİR, E., KURT, M., AYYILDIZ, H.Ö., YILDIRIM, K., ÇALIŞKAN, A., CUMA, M. (2012). *Lale Türkçe dil bilgisi 1*, İstanbul: Dilset Yayınları.
- ÖZTÜRK T., AKÇAY, S., GÜN, S., TAŞDEMİR, E., KURT, M., AYYILDIZ, H.Ö., YILDIRIM, K., ÇALIŞKAN A., CUMA, M. (2012). *Lale Türkçe dil bilgisi 2*, İstanbul: Dilset Yayınları.

- ÖZTÜRK, T., AKÇAY, S., GÜN S., TAŞDEMİR, E., YİĞİT, A., KURT, M., AYYILDIZ, H.Ö., YILDIRIM, K., ÇALIŞKAN, A., CUMA, M., ARMAĞAN, M., KAMALAK, A., YILMAZ, E., ÖZMEN, E. (2012). *Lale Türkçe çalışma kitabı 3*, İstanbul: Dilset Yayınları.
- ÖZTÜRK T., AKÇAY S., GÜN S., TAŞDEMİR E., YİĞİT, A., KURT M., AYYILDIZ H.Ö., YILDIRIM, K., ÇALIŞKAN, A., CUMA, M., ARMAĞAN, M., KAMALAK, A., YILMAZ, E., ÖZMEN, E. (2012). *Lale Türkçe dil bilgisi 3*, İstanbul: Dilset Yayınları.
- SANALAN, V. A., SÜLÜN, A. ve ÇOBAN, T. A. (2007). Görsel okuryazarlık. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2).
- UZUNER, S. AKTAŞ, E. ALBAYRAK, L. (2010). Türkçe 6, 7 ve 8. Sınıf ders kitaplarının görseller (illüstrasyonlar) açısından değerlendirilmesi. *TÜBAR(Türklük Bilimi Araştırmaları)*, 25, 721-733.
- YILDIRIM, A., ŞİMŞEK, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- ZEREN, G. ve ARSLAN, R. (2009). Bir eğitim süreci olarak görsel okuryazarlık. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(3), 43-52.